

La historio de Esperanto en Norvegio 1891 - 1991

Notaĵoj de Elna Matland por
Seminario dimanĉon 12. novembro 2006

Mi dividis en 4 epokoj

La unua de 1891 – 1930

la dua de 1930 – 1939

la tria de 1939 – 1945

la kvara de 1945 – 1991

Epoko 1

La unuaj esperantistoj en Norvegio:

Gunnar Olsen – lernis la lingvon en 1891,

Carl Wishman – lernis la lingvon en 1892.

La fondinto de la esperantomovado en nia lando : Haldor Midthus.

Naskiĝis en 1841 – mortis en 1906. Esperantisto ekde 1896.

Naskiĝis en Os apud Bergen. Edukiĝis kiel instruisto.

Studis Esperanton kaj kolektis rondon ĉirkaŭ si.

Cetere en la lando iom poste kluboj fondiĝis, la unua en Kristiania en 1906.

Norvega Esperantista Ligo fondiĝis en 1911, la 27-an de januaro.

Esperanta gazeto sub diversaj nomoj, ekde 1908.

Naskiĝis ĉirkaŭ 1920 Laborista Asocio kun la nomo: Norvega Asocio de Laboristaj Esperantistoj.
Forta asocio kiu ekhavis diversspecan apogon.

Demando al vi: Ĉu la historio kiun mi prezentis al vi nun pri Haldor Midthus kaj lia Esperanta vivo iel apelacias al vi? Ĉu vi havas similan kuraĝon? Ideojn kiujn ni povas apliki en nia moderna socio? ...

Pri la laborista Esperanta movado: Ĉu estis avantaĝo, aŭ male, ke la du movadoj dum tempo ekzistis flanke unu de la alia? Ĉu io simila estus realaĵo hodiaŭ?

Epoko II

1930-1939

Vigla periodo kun multaj eksterlandaj instruistoj kaj prelegantoj.

Aktualaj nomoj : Andreo Cseh kun sia metodo. Ottmar Fischer – hungara studgvidanto.

Ankaŭ norvegaj : Osvald Nicolaisen kaj Jens Schjerve.

Kreskis la kluboj : entute 36 kluboj je tiu tempo!

Norvega Esperantista Ligo firmiĝis, fariĝis pli solida.

Jarkunvenoj okazis, ofico de ĝenerala sekretario – Arne Arnessen.

Regule aperis *Esperantobladet*, lerta redaktorino Liv Sandberg, profesia ĵurnalisto cetere.

Propra oficejo haviĝis, tre malgranda, sed tamen en la centro.

Distriktaj organizoj naskiĝis., Librofako estis aktiva, same Gazetara Servo kaj Ekzamena Komisiono, ekz.

Bona kunlaboro kun Svedio, entute feliĉa tempo kun progreso.

En 1940 venis la milito al nia lando, kaj ĉio ŝanĝiĝis.

Demandoj al vi : ĉu utilis hodiaŭ inviti eksterlandanojn por vigligi la movadon denove?

Epoko III

Fra 1939 – 1945.

[Her forteller jeg på norsk, det føles mest naturlig sånn.]

1939 : jeg blir kjent med Esperanto.

1940-1945 : Norge okkupert av Tyskland, i krig med Tyskland.

Organisasjoner av alle slag måtte gå under jorden.

Min rolle i Bergensklubben.

Klubbens 5-årsjubileum 1939.

Klubbens tilslutning til Vestlandets Krets 1942.

Klubbens virksomhet under krigen.

Forbundets virksomhet.

Krigen slutt i mai 1945. Esperantistene deltar i prosesjon den 7. juni 1945!!!

Forbundet står klar til dyst, nå går vi på av alle krefter!

Spørsmål til dere : Gjør klubbene noe nå som de ikke kunne ha gjort under krigen?! kan vi i dag klare å få til en livlig klubbvirksomhet igjen? Legge vekt på det sosiale? Eller har datamaskinen definitivt overtatt yngre menneskers hverdag?

Epoko IV

Forbundet. Landsmøter.

Første alt 1945. Neste år i Bergen 1946

og siden hvert år, på forskjellige steder i landet.

Fra 1961 hvert annet år.

Forbundets forskjellige avdelinger : propaganda, lærerseksjon, ungdomsseksjon (1979), presseavdeling, samarbeide med andre organisasjoner.

Kamp for å få esperanto inn som valgfag i ungdomsskole og gymnas.

Esperantoforlaget: omsetning av bøker og utgivelse. Vi tegnet aksjer og støttet opp.

Nye kontorer – flytting rundt i Oslo.

Kjøp av egen leilighet i Olaf Schous vei, støtte fra esperantister i hele landet, stort bidrag fra Pepita de Casparys mor, derfor lokalet oppkalt etter henne.

Godt organisert. Arnfinn Jensson var den store organisator, og forbundet blomstret opp. Støp-Bowitz var sentral, og ble formann etter Bugge-Paulsen.

Medlemmenes innflytelse ble styrket ved Rådsmedlemmer. God idé. Gikk utenfor Oslo for å finne egnet formann også fra distriktene.

Klubbene fra 1945.

Stor aktivitet. Kurs i esperanto ved AOF og Friundervisningen og ved andre institusjoner. Store elevtall, klubbene vokste.

Internasjonal uke i Lofthus i Hardanger fra 1947 til 1954.

Leder Johan Matland. Stor suksess. Stor publisitet.

Reisning av minnestein over Haldor Midthus 1955 på kirkegården i Os. Stort arbeid av Bergensklubben ved Johan Matland. Støtte fra hele landet og utlandet. Samarbeid med Midthus sin sønn Nils, fin avduking med samvær etterpå.

1952 UK i Oslo. Fin kongress 1600 deltakere, stor mottagelse i Oslo Rådhus, og program og ekskursjoner av høy klasse. Suksess.

1987 Flott arrangement i Aulaen ved Universitetet i Oslo. Esperanto 100 år. Stort program, høy kvalitet.

1991. UK i Bergen. 2400 deltakere, stor suksess, solskinn hele uken.

Tiden etter 1991 skulle være godt kjent av alle her.

Spørsmål for diskusjon:

Har forbundet forandret seg i tiden etter 1945? Hvorfor? På grunn av forandringer i samfunnet? Når kom den største forandringen? Hvilke av aktivitetene fra de første femti årene etter krigen kunne være aktuelle i dag?

Vedlegg/aldonaĵoj:

1. Kolora bildo de la tomboŝtono de Haldor Midthus. Teksto de la tomboŝtono:

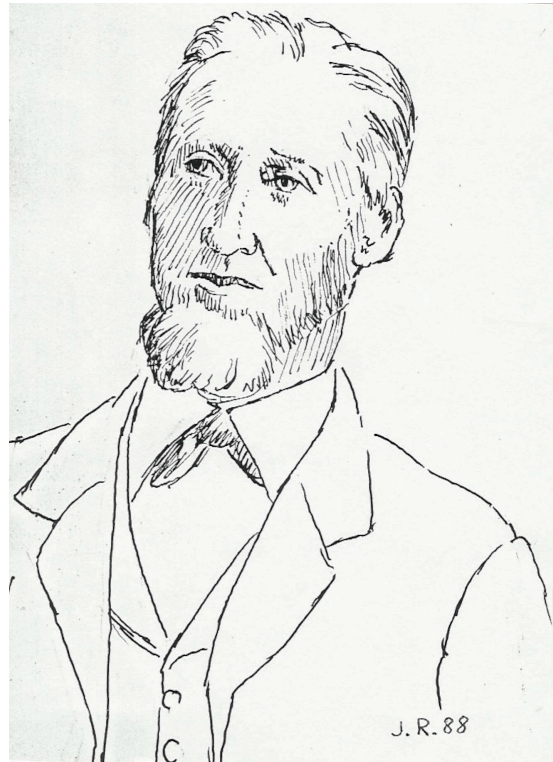
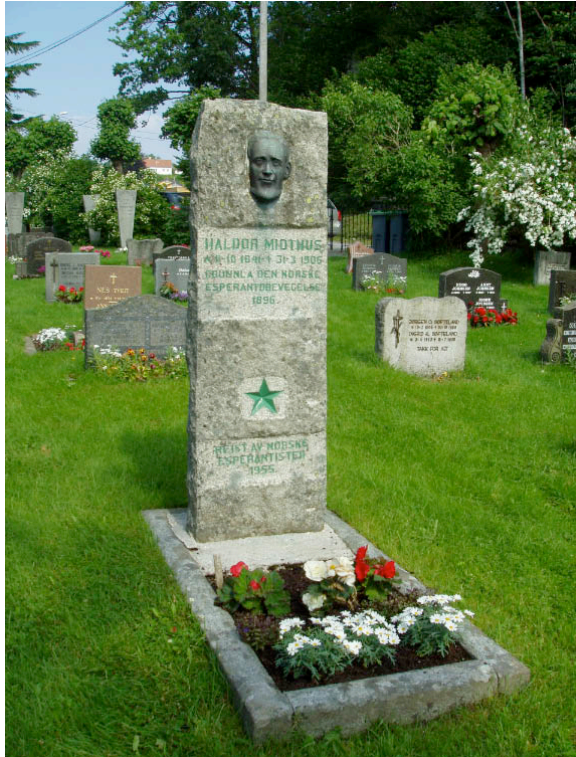
Haldor Midthus
f. 6/10 – 1841 d. 31/3 – 1906
Grunnla den norske
esperantobevegelse
1896

Reist av norske
esperantister
1955

2. Desegnaĵo pri Haldor Midthus (fare de iu nekonata "J.R." (ne Rosbach)).

3. Unua paĝo de n-ro 1 de *Arbeideresperantisten*.

4. Programo de la festkunveno 1987.

ARBEIDER-ESPERANTISTEN

LA LABORISTA — ESPERANTISTO

1. aargang No. 1 Mai Utgit av: Arbeidernes esperantoforbund Aarspris kr 1 pr. no. 25 øre 1924

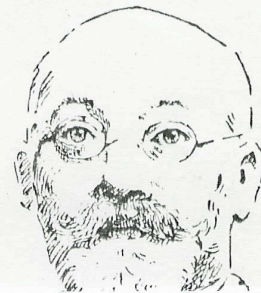
Hvad vi vil.

Der findes muligens enkelte mennesker som ikke har hørt om Esperanto, men de fleste arbejdere vet at det er navnet paa det internationale verdensprog som nu gaar sin seiersgang gennem alle land.

Den vidunderlige og store tan-

dre land forsøke at nyttiggjøre Esperanto i arbejderbevægelsens interesse.

Vor opgave vil falde i to afsnit. Det første vil omfatte arbeidet for at faa vore kamerater til at lære sig Esperanto. Herunder vil der

FESTMØTE

I UNIVERSITETETS AULA MANDAG 25. MAI 1987
KL. 19 I ANLEDNING AV 100-ÅRSJUBILEET FOR
ESPERANTOS TILBLIVELSE (26. JULI 1887).

Program

Velkomsthilsen ved formannen i Norsk Esperanto-Forbund,
lærer *Elna Matland*.

Prolog av lektor *Johan Hammond Rosbach*,
lærer *Astrid Mansrud*.

Fr. Chopin: Vals i Ass-dur, op. 34, nr. 1.
Pianistinnen *Ewa Barstka-Serafin*.

Festtale ved *Claude Piron*, Genève,
medlem av Esperanto-Akademiet.
Tolk: universitetslektor *Otto Prytz*.

"La Espero" - Esperanto-hymnen.
Modum Bads Personal-kor.
Dirigent: *Tor Eika*.

Deklamasjon av utdrag fra 'Peer Gynt' (*Henrik Ibsen*).
Skuespilleren *Rolf Søder*.

Edvard Grieg: Andantino fra Sonate i F-dur.
Czeslaw Prejsnar, fiolin,
Ewa Barstka-Serafin, klaver.

H. Wieniawski: Romanza fra Fiolinkonsert i A-moll.
Czeslaw Prejsnar, fiolin,
Ewa Barstka-Serafin, klaver.

H. Wieniawski: Obertas.
Fiolinsolo ved *Czeslaw Prejsnar*.

Hilsen ved: stortingspresident *Jo Benkow*.

Hilsen fra Den Norske Nasjonalkommisjon for UNESCO:
konsulent *Ingeborg Breines*.

Norske dikt, lest av skuespilleren *Rolf Søder*.
"Europeisk sangkavalkade", ved Modum Bads Personal-kor.
Avslutning ved Norsk Esperanto-Forbunds formann.

Konferansier; Dr. *Carl Stöp-Bowitz*.

Blomsterdekorasjonene er ved Ekeberg Blomster